

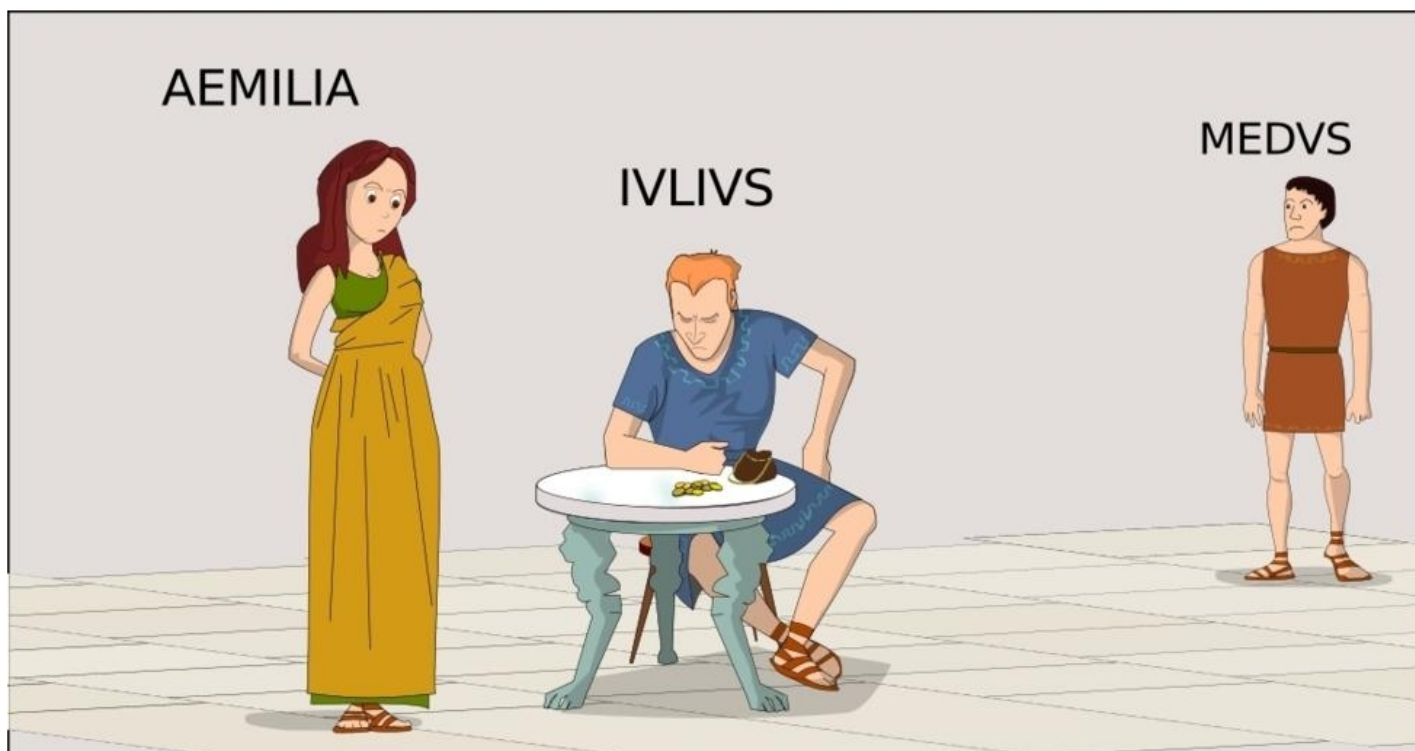
GUÍA DIDÁCTICA

ad usum magistrorum

CAP. IV: DOMINVS ET SERVI

Initium ▼ Grammatica ▼ Vocabularium ▼ Intellegimus ▼ Nexus ▼

1. - INTRODUCCIÓN:

“Capitulum IV: Dominus et Serui” é unha unidade didáctica realizada por Miguel Anxo Meixueiro Rei nunha licenza de formación para o curso 2017/18 ofertada pola Consellaría de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galiza.

Destinatarios:

O recurso está dirixido aos alumnos de LATÍN de 4º ESO mais, tendo en conta que os contidos desta materia non difiren esencialmente dos de LATÍN de 1º de Bacharelato, tamén poden ser utilizados neste nivel, pois en ambos casos se parte da base de que os alumnos se inician no estudo da materia sen coñecementos previos.

Se ben pode ser de utilidade para todos os docentes e estudantes de latín, o recurso está deseñado para ser utilizado como complemento ao manual *Lingua Latina Per Se Illustrata. Pars I: Familia Romana* de [Hans Ørberg](#). Non por casualidade o título da UD coincide co do cuarto capítulo deste libro, *Familia Romana*.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave:

A **comunicación lingüística (CCL)** é a competencia clave que máis presenza terá na materia de Latín, xa que o estudo da lingua latina, da súa orixe e evolución, do seu funcionamento interno, do seu léxico e dos seus textos redundará sen dúbida nun maior coñecemento e dominio das linguas propias.

A **competencia de aprender a aprender (CAA)** estará presente sobre todo na autoavaliación que os alumnos farán dos resultados propios que obteñan na realización das actividades da UD.

A **competencia dixital (CD)** será crucial, dado o contorno dixital no que se realizan as actividades.

As **competencias sociais e cívicas (CSC)** poden ser traballadas particularmente nos bloques referidos á civilización. A vida no mundo romano, na súa dimensión político-social ou relixiosa préstase sempre á valoración e á comparación co mundo actual, salientando semellanzas e diferenzas, e fomentando un xuízo crítico da realidade. Deste xeito, cobran nova forza conceptos como democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e diversidade.

A **competencia en conciencia e expresión cultural (CCEC)** está moi presente no urbanismo de Roma e a romanización da Gallaecia.

A **competencia que traballa o sentido da iniciativa e o espírito emprendedor (CSIEE)** está presente sobre todo nos bloques de contidos non lingüísticos, para aproveitar a metodoloxía do traballo en grupo de xeito responsable e proactivo.

Relación de contidos:

UNIDADE 4: CAPITVLVM IV: DOMINVS ET SERVI	
MORFOLOXÍA	<ul style="list-style-type: none"> • O caso vocativo. • O pronome posesivo <i>suus</i>. • O pronome demostrativo <i>is, ea, id</i> (nom., ac. e xen.) • Indefinido <i>nūllus, -a, -um</i>. • Numerais: cardinais do 1 ao 10. • O verbo: a terceira conjugación; distinción entre as distintas conjugacións. • O modo: indicativo e imperativo. • Verbos compostos de <i>esse</i>: <i>ad-esse, ab-esse</i>.
SINTAXE	<ul style="list-style-type: none"> • Modalidade impresiva da frase, expresada mediante vocativo e modo imperativo.
TEXTOS	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura comprensiva das <i>lēctiōnēs</i> do capítulo e realización dos exercicios correspondentes.
LÉXICO	<p>Vocābula noua Os numerais até o 10. <i>abesse e adesse.</i> <i>rūsus, tantum.</i></p>
ROMA: HISTORIA, CULTURA E CIVILIZACIÓN	<p>A Familia Romana (III) As Institucións e a Vida Cotiá (III)</p> <ul style="list-style-type: none"> • A familia romana (3): o <i>pater familiās</i> e a súa actitude respecto aos escravos. • Actividades do cabeza de familia. • Institucións e vida cotiá (3): premios e castigos para os escravos.

Adicionalmente aos contidos gramaticais antes expostos é necesario incluír unha serie de contidos comunicativos e funcionais descoidados total ou parcialmente no plan oficial da materia. Estes contidos son cruciais para desenvolver o enfoque didáctico comunicativo e teñen a vantaxe de proporcionar unha adquisición máis eficaz dos contidos gramaticais.

CONTIDOS COMUNICATIVOS
Entorno familiar e social.
Relacións humanas e sociais: relacións persoais e profesionais.
Vivenda, lar e contorno.
Identificación persoal: descrición do aspecto físico e carácter
Expresión de sentimentos.
Diñeiro

CONTIDOS FUNCIONAIS
Relacionados coa expresión do coñecemento, a opinión, a crenza e a conxectura
<i>Informar e describir.</i>
Para establecer ou manter contacto social e expresar respecto aos demais
<i>Saudar e despedirse. Presentarse e responder a unha presentación</i>

Para expresar actitudes e sentimentos respecto a determinadas situacións
<i>Expresar estados de ánimo e sentimentos</i>
<i>Atraer a atención</i>

A UD divídese en en tres grandes apartados:

GRAMMATICA: onde se traballan os aspectos morfolóxicos e sintácticos antes referidos con especial atención ao xénero do nome e ao caso xenitivo.

VOCABULARIUM: onde se ilustran algunhas das palabras aparecidas no capítulo e se propoñen actividades de reforzo para a súa adquisición.

INTELLEGIMVS: onde se ofrecen un texto para a súa lectura coas súas correspondentes actividades para asegurar que foi correctamente comprendido tanto no seu significado xeral como nos detalles.

Adicionalmente a estes apartados, inclúese un último epígrafe **NEXVS** con ligazóns a internet onde se poderá acceder a máis recursos relacionados coa UD.

Ámbito:

Baséase fundamentalmente no uso do ordenador cun navegador web recente como Mozilla Firefox, Chrome ou Opera como soporte básico de toda a unidade.

Temporalización:

A unidade está pensada 4 ou 5 sesións, que é o que normalmente se programa para o capítulo segundo do libro *Familia Romana*. Trátase por tanto da primeira unidade do curso onde se presenta a materia de Latín e se dan os primeiros pasos nesta lingua.

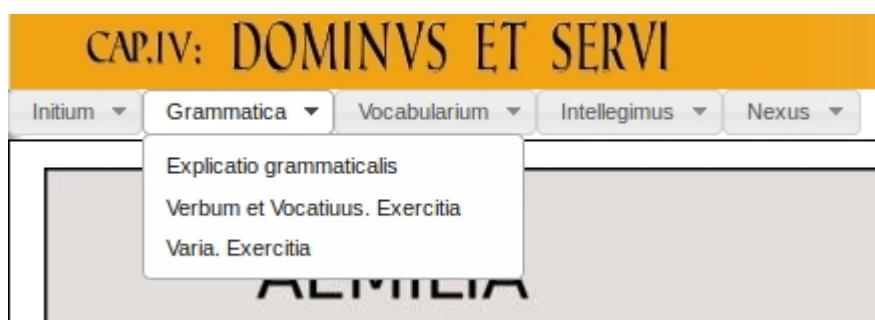
Interface:

Consiste nun menú de pestanas despregábeis polo cal se pode acceder facilmente a cada un dos apartados antes enumerados, como se pode apreciar na ilustración da capa deste mesmo documento.

A continuación vén unha descrición máis en detalle dos distintos apartados dos que consta a UD:

2.- GRAMMATICA:

Tócanse nesta sección os aspectos gramaticais recollidos na chamada *Lectio Grammatica* do *Capitulum quartum*.

2.1 Explicatio Grammaticalis:

O primeiro apartado *Explicatio Grammaticalis* ilustra de modo claro e conciso os contidos gramaticais, seguindo o modelo do manual LLPSI.

Verbum.Coniugationes Indicatiuum et Imperatiuum Imperatiuus et Vocatiuus Addendum.

ADDENDVM. VERBVM

Terminātiōnes

Persōna	
Ego	-ō
Tū	-s
--	-t
Nōs	-mus
Vōs	-tis
--	-nt

IMPERĀTĪVVS

Ø / -e

-te

2.2 Verbum et Vocatiuus. Exercitia:

Paquete con 5 actividades interactivas que se centran no estudo do verbo nas súas formas de 3ª persoa singular do indicativo do presente e nas da 2ª persoa singular do imperativo do presente. Tamén se salienta a relación entre o imperativo e o caso vocativo, que agora aparece formalmente diferenciado do nominativo. Para facilitar a realización dos exercicios ao tempo que se consulta a gramática, o paquete ábrese nunha xanela distinta da principal.

Seguindo a práctica do manual LLPSI, a maioría das actividades poden realizarse sen explicacións previas. Só algunhas delas conteñen un enunciado ou un modelo orientativo de como realizar a actividade.

Indicatiuus-Imperatiuus-Vocatiuus

4. Exercitium quartum

Iulius imperat et Dauus paret:

Exemplum: SERVVS/VOCAT = "Seruum uoca!". Dauus seruum uocat".

- 1.- DOMINA / SALVTAT = « ! · Dauus .
- 2.- MEDVS / VOCAT = « ! · Dauus .
- 3.- RESPONDET = « ! · Dauus .
- 4.- SACCVLVS DAVI / APERIT = « ! · Dauus .
- 5.- NVMMVS / SVMIT = « ! · Dauus .

ACERTOS:
0/10

?

2.3 VARIA. Exercitia:

Paquete con 6 actividades interactivas que toca outros contidos gramaticais distintos dos xa citados. Para facilitar a realización dos exercicios ao tempo que se consulta a gramática, o paquete ábrese nunha xanela distinta da principal.

VARIA

1. Exercitium primum

0.- Iulius: "Sacculus meus uacuuus est" // meus --> a. Iulius

ACERTOS:
0/8

1.-Iulius:«Aperi
sacculum tuum,
Daue!»

2.-Dauus sacculum
suum aperit.

3.-Iulius pecuniam
suam non uidet.

4.-Dauus: «Sacculus
meus uacuuus est,
domine.»

a. Iulius

b. Aemilia

c. Dauus

d. Medus

5.-Iulius unum
nummum in sacculo
eius ponit

6.-Medus, qui iam
abest, nummos eius
numerat:
«Nonaginta!!»

7.-Iulius Medum non
uidet. Seruus eius
abest.

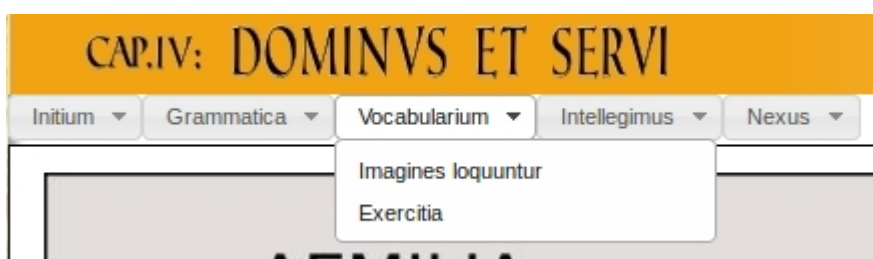
8.-Aemilia: «Serui tui
iam absunt».

?

No **Manual de Usuario** danse explicacións máis en detalle sobre as características das distintas actividades.

3. VOCABULARIVM:

Este apartado está adicado ás novas palabras aparecidas no capítulo e está deseñado para facilitar a súa adquisición.

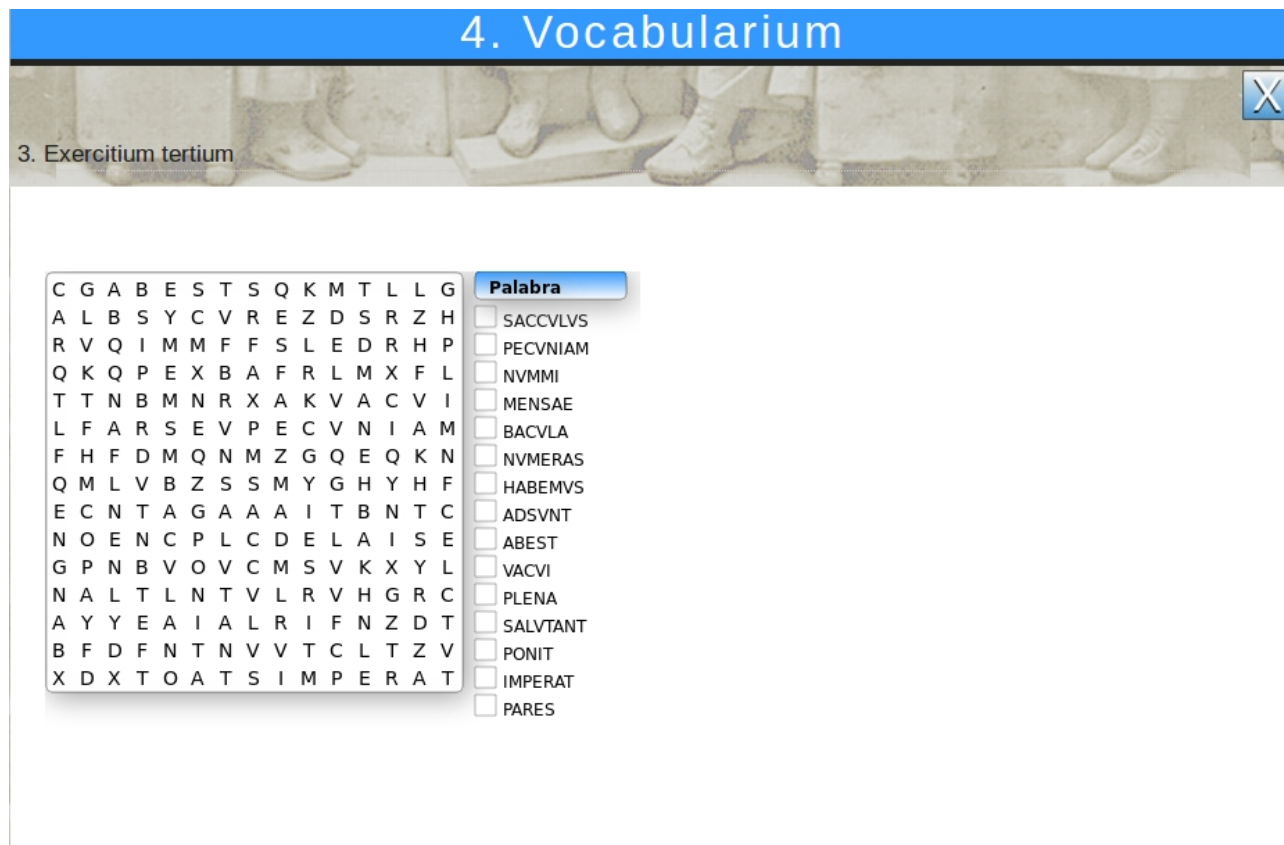
3.1 Imagines loquuntur

Trátase dunha galería de imaxes con ilustracións das novas palabras acompañadas de breves oracións contextuais, normalmente tiradas do propio manual.

3.2 Exercitia

Un paquete de 7 actividades onde se traballan as palabras aparecidas na galería de imaxes aproveitando moitas das posibilidades que ofrece a ferramenta Ardora.

4. Vocabularium

3. Exercitium tertium

C	G	A	B	E	S	T	S	Q	K	M	T	L	L	G
A	L	B	S	Y	C	V	R	E	Z	D	S	R	Z	H
R	V	Q	I	M	M	F	F	S	L	E	D	R	H	P
Q	K	Q	P	E	X	B	A	F	R	L	M	X	F	L
T	T	N	B	M	N	R	X	A	K	V	A	C	V	I
L	F	A	R	S	E	V	P	E	C	V	N	I	A	M
F	H	F	D	M	Q	N	M	Z	G	Q	E	Q	K	N
Q	M	L	V	B	Z	S	S	M	Y	G	H	Y	H	F
E	C	N	T	A	G	A	A	A	I	T	B	N	T	C
N	O	E	N	C	P	L	C	D	E	L	A	I	S	E
G	P	N	B	V	O	V	C	M	S	V	K	X	Y	L
N	A	L	T	L	N	T	V	L	R	V	H	G	R	C
A	Y	Y	E	A	I	A	L	R	I	F	N	Z	D	T
B	F	D	F	N	T	N	V	T	C	L	T	Z	V	
X	D	X	T	O	A	T	S	I	M	P	E	R	A	T

Palabra

- ☐ SACCVLVS
- ☐ PECVNIAM
- ☐ NVMMI
- ☐ MENSAE
- ☐ BACVLA
- ☐ NVMERAS
- ☐ HABEMVS
- ☐ ADSVNT
- ☐ ABEST
- ☐ VACVI
- ☐ PLENA
- ☐ SALVTANT
- ☐ PONIT
- ☐ IMPERAT
- ☐ PARES

4. INTELLEGIMVS:

Aquí é onde se traballa a competencia de comprensión lectora dos alumnos e alumnas. Consta de dun texto e os seus correspondentes exercicios.

CAP. IV: DOMINVS ET SERVI

Initium ▾ Grammatica ▾ Vocabularium ▾ Intellegimus ▾ Nexus ▾

Lectio
Imago
Exercitia

AEMILIA

4.1 Lectio:

A lectura ou *lectio* é un *colloquium* entre Dauus, Iulius e Aulus Paulinus, habitante de Tusculum, que retoman a acción do capítulo anterior . A escena continúa no thermopolio da vila de Tusculum, onde tamén se encontran Vrsus e Porcius. O diálogo é unha sucesión de preguntas e respostas (con parágrafos narrativos) coas mesmas estruturas e vocabulario do capítulo cuarto.

Só se tiveron que engadir á lista de palabras novas **ebrius** e **sobrius**, que calquera alumno galego de 4ºESO podería entender case sen explicación previa.

A lectura está nun documento PDF. Isto permite que a actividade poida ser feita mediante copias impresas.

4.2 Exercitia:

Os exercicios da *lectio prima* deseñados para comprobar valorar o nivel de comprensión acadado.

4. Lectio prima

2. Exercitium secundum

1. Quot uiri adsunt in thermopolio?

- ☐ Sex
- ☐ Quinque
- ☐ Tres

ACERTOS:
0/7

?

No **Manual de Usuario** danse explicacións máis en detalle sobre as características das distintas actividades.

5. NEXVS:

Este apartado acolle as ligazóns externas ao recurso. Portanto, son elementos que precisan dunha conexión a internet e cuxa dispoñibilidade non podo asegurar. Con todo, foron agregados pola súa utilidade; en especial, o espazo colaborativo para docentes

<http://lingualatina-orberg.wikispaces.com/capitulum+4>

En Cerdedo, a 22 de Decembro de 2017